

Hugskot og viðmerkingar – send sms til 225000

Oddagrein

Eiríkur Lindenskov
eirikur@sosialurin.fo

100 ÁR OG 31 KVINNUR VALDAR

Í 100 ár hava føroyskar kvinnur og ognarleys havt valrætt til løgtingið.

Tað var í 1916, at vallógin varð broytt soleiðis, at tað ikki longur bara skuldu vera menn, sum einsamallir gjørdur av, hvør skuldi umboða okkum á tingi.

Fyri ta tíð – síðani 1908, høvdu kvinnur havt valrætt til kommunuval – og til fólkaatkvøðuna í 1907 um rúsdrekkabannið sluppu kvinnurnar eisini at atkvøða.

Men tað skuldu ganga 59 ár til tann fyrsta kvinnan, Jona Henriksen, fekk fast sæti á Føroya Løgtingi sum varafólk fyri landsstýrismann – og 62 ár til fyrstu kvinnurnar vórðu valdar beinleiðis á ting, í 1978, tá

Jona Henriksen og Karin Kjølbro vórðu valdar.

Um so er, at allar kvinnurnar, sum valdar eru á ting síðani 1978, vórðu sitandandi har, so høvdu tær ikki fyllt allar sessirnar í Løgtinginum, tí vit hava tilsamans bara valt 31 kvinnur á ting. Tað skuldu haldast 17 løgtingsval, har kvinnur høvdu valrætt, til vit tordu at velja fyrstu kvinnurnar á ting.

Hendan sera drúgva hugburðsbroytingin í Føroyum hevur verið tung. Fyri at kvinnur skulu fáa vald, so skulu menn missa vald. Og hóast kvinnur høvdu móguleikan frá 1918 til 1974, so hendi tað ikki, og tað kunnu vit valla lasta kvinnunum.

Tí her kravdist ein nógv størri hugburðsbroyting, enn at fáa kvinnur at velja kvinnur. Her kravdist nakað av flokkunum, og tað vóru menninir, sum stýrdu flokkunum.

Í kjalarvørrinum av fyrstu kvinnunum á tingi birtist tosið um javnstøðulóg. Tað varð av monnum lýst sum tað ónda – og øll vápn vórðu tikin í nýtslu at forða hesum – sjálvt Halgabók varð nýtt í stríðnum.

Tað uppskotið fall í 1979. Í 1988 royndi landsstýrið at fáa javnstøðulógina samtykta í Løgtinginum, men tað gekk heldur ikki – og samgongan skrædnaði. Kristiligi Fólkaflokkurin kundi ikki góðtaka hetta uppskotið frá landsstýrinum og rýmdi.

Í 1994, tá Føroyar høvdu fingið sín fyrsta og higartil einasta kvinnuliga løgmann, eydnaðist kortini at fáa javnstøðulógina samtykta á tingi.

Tað er ikki full semja millum

tingfólk um, at javnstøðulógin er av tí góða – men hon hevur ávirkan er eyðsæð. Og eins eyðsæð er tað fyri tey flestu, at tað hevur týðning, at bæði kynini eru nøkulunda javnt umboðað, har avgerðirnar verða tiknar.

Best var, um ikki var neyðugt við javnstøðulóg og kynskvotering. Men so búgvin eru vit ikki. Við søguni í huga, so skulu serlig stig takast fyri at náa málinum fulla javnstøðu millum kynini í Føroyum.

Tað tók 17 løgtingsval til fyrstu kvinnurnar komu á ting

Fingið til vana at súlta miðlastuðulin

Tað gongur illa hjá Løgtinginum at veita privatum fjølmiðlum eina hjálpanði hond.

Í fleiri ár hava skiftandi landsstýri arbeitt við, hvussu bótast kann um støðuna.

Privatu miðlarnir hava í mong harrans ár gramt seg um ójovnu kappingina við almenna Kringvarpið um handilslýsingarnar.

Men lítið hjálpti. Hetta var ein so mikið góð inntøkukelda fyri Kringvarpið, at Mentamálaráðið vildu heldur strimbra lýsingasøluna, so hon náddi upp á 10 milliónir krónur um árið. Tað var ásett í public service

sáttmálanum.

Landsstýrið, sum sat, vildi broytingar. Bjørn Kalsø legði uppskot fyri tingið, og pengar vórðu játtaðir á figgjarlógini. Men semja fekst ikki í mentanarnevndini, og uppskotið varð súltað, tá løgtingið fór í summarfrí, og játtaðu tvær milliónirnar fóru aftur í stórapott.

Søgan endurtók seg hjá hesum landsstýrinum. Hesafærð eydnaðist tó at tryggjað Kringvarpinum hægri inntøku við at kringvarpsgjaldið verður kravt inn umvegis skattin. Eisini hevur løgtingið við lóg tryggjað, at

handilslýsingar verða verandi í Kringvarpinum, men at inntøkurnar faraí landskassan.

Men at lata nakað útaftur til privatar miðlar, tað gekk ikki.

Tí hevur mentanarnevnin gjørt sama nummar, sum í fjør – og súltað uppskotið frá Rigmor Dam, landsstýrskvinnu, sum sostætt er fallið burtur.

Saman við uppskotinum um miðlastuðul hevur løgtingið súltað átta onnur mál – sum eisini eru dottin burtur.

Her liggur almikið á láni

JÓGVÁN ARGE
KJAK SÍÐA 13

Gevið teimum tenninar aftur

SOSIALISTISK UNG
KJAK SÍÐA 13

Sat fastur í bili í fleiri tímar

Ein ungur maður í tjugunum kann í morgun takka hægri maktum fyri, at hann enn er á lívi.

Í øllum førum var talan um óvanligt hepni, tá hann sunnudagin varð funnin, eftir at hann hevði koyrt út av vegnum á Oyggjarvegnum, og varð fastur í bilinum.

– Vit fingi eina fráboðan klokkan 12.55 í gjár um, at ein bilur var farin útav vegnum millum Mjørkadal og innkoyringina til Sornfelli. Fráboðanin kom frá einum ferðafólki umborð á mjólkabilinum, ið hevði eitt gott sýni oman gjøgnum hagan, og sá ein bil, ið lá á takinum. Um viðkomandi ikki sat so høgt, so hevði

hann neyvan sæð bilin, greiðir vakthavandi frá.

Longu fimm minuttir seinni var løgreglan á staðnum, og stutt eftir var bæði slökkilið og sjúkrabilur á staðnum.

– Í bilinum var ein ungur maður, ið sat fastur í bilinum. Vit vita ikki hvussu leingi hann hevur verið har, men meta, at talan hevur verið um tveir til fyra tímar. Um hetta mundið, so stríddist hann ímóti kuldinum eftir at hava verið har í fleiri tímar, sigur vakthavandi.

Bilførarin er enn innlagdur, men vakthavandi upplýsir, at hann er uttan fyri lívsvanda.